

Asia C-280/22**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

25.4.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin:

Raad van State (Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.4.2022

Valittajat:

1. VZW KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN
2. VZW LIGA VOOR MENSENRECHTEN

Vastapuoli:

Belgian valtio

Pääasian menettelyn kohde

Valituksessa vaaditaan kumottavaksi henkilökorteista 25.3.2003 annettun kuninkaan päätöksen ja konsuliedustustojen myöntämistä henkilökorteista 19.4.2014 annettun kuninkaan päätöksen muuttamisesta 10.12.2019 annettu kuninkaan päätös (koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten en het koninklijk besluit van 19 april 2014 aangaande de identiteitskaarten afgegeven door de consulaire beroepsposten).

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisupyynnö koskee unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä 20.6.2019 annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1157 3 artiklan 5 ja 6 kohdan sekä 14 artiklan pätevyyttä, kun kyseisiä säännöksiä

luetaan yhdessä teknisistä eritelmistä kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäistä kaavaa varten ja päätöksen C(2002) 3069 kumoamisesta 30.11.2018 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen C(2018) 7767 kanssa. Ennakkoratkaisupyyntöön oikeudellisenä perustana on SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta.

Ennakkoratkaisukysymys

Ovatko unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä 20.6.2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1157 3 artiklan 5 ja 6 kohta sekä 14 artikla, luettuina yhdessä teknisistä eritelmistä kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäistä kaavaa varten ja päätöksen C(2002) 3069 kumoamisesta 30.11.2018 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen C(2018) 7767 kanssa, päteviä ja yhteensopivia SEUT 16 artiklan kanssa sekä 3 artiklan 5 ja 6 kohdan osalta SEUT 21 artiklan kanssa, ja myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 52 artiklan kanssa, luettuina yhdessä seuraavien säännösten kanssa:

– luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 25, 32, 35 ja 36 artikla

– luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 27 ja 28 artikla

– luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta 23.10.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725 1, 2, 3, 4, 5, 10, 28 ja 42 artikla

siltä osin kuin asetuksen (EU) 2019/1157 3 artiklan 5 ja 6 kohdassa asetetaan velvollisuus säilyttää kahta kortin haltijan sormenjälkeä digitaalisessa muodossa henkilökortissa olevalla tallennusvälineellä

ja siltä osin kuin asetuksen (EU) 2019/1157 3 artiklan 5 ja 6 kohdassa sekä 14 artiklassa, luettuina yhdessä edellä mainitun 30.11.2018 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen C(2018) 7767 liitteen III kanssa, asetetaan velvollisuus säilyttää 2 artiklan a ja c alakohdassa tarkoitetuissa henkilökorteissa ja

oleskeluasiakirjoissa olevat sormenjälkitiedot elektronisella mikroprosessorisirulla, jonka yhteydessä käytetään RFID-menetelmää ja joka voidaan lukea langattomasti/kontaktittomasti?

Unionin oikeussäännöt, joihin on viitattu

Unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä 20.6.2019 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1157 (jäljempänä asetus 2019/1157), erityisesti sen 3 artiklan 5 ja 6 kohta sekä 14 artikla

Teknisistä eritelmistä kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäistä kaavaa varten ja päätöksen C(2002) 3069 kumoamisesta tehty komission täytäntöönpanopäätös C(2018) 7767

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus), erityisesti sen 8 artikla

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja), erityisesti sen 7, 8 ja 52 artikla

Yleissopimus lapsen oikeuksista, erityisesti sen 3, 8 ja 16 artikla

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (jäljempänä asetus 2016/679), erityisesti sen 1, 2, 3, 4, 5, 9, 25, 32, 35 ja 36 artikla

Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 (jäljempänä direktiivi 2016/680), erityisesti sen 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 27, 28 ja 29 artikla

Luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta 23.10.2018 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2018/1725 (jäljempänä asetus 2018/1725), erityisesti sen 1, 3, 4, 5, 10 ja 42 artikla

Commented [-1]: Ennakkoratkaisukysymyksessä mainitaan myös 6 artikla

Commented [-2]: Ennakkoratkaisukysymyksessä mainitaan myös 2 ja 28 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin on viitattu

Kansallista rekisteriä ja väestörekistereitä koskevista erinäisistä säännöksistä 25.11.2018 annettu laki (Wet houdende diverse bepalingen met betrekking tot het Rijksregister en de bevolkingsregisters, jäljempänä 25.11.2018 annettu laki), erityisesti sen 27 §

Väestörekistereistä, henkilökorteista, ulkomaalaisen oleskelukorteista ja oleskeluasiakirjoista 19.7.1991 annettu laki (Wet betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, jäljempänä 19.7.1991 annettu laki), erityisesti sen 6 §

Henkilökorteista 25.3.2003 annetun kuninkaan päätöksen ja konsuliedustustojen myöntämistä henkilökorteista 19.4.2014 annetun kuninkaan päätöksen muuttamisesta 10.12.2019 annettu kuninkaan päätös (jäljempänä riidanalainen kuninkaan päätös), erityisesti sen 4 ja 5 §

Henkilökorteista 25.3.2003 annettu kuninkaan päätös (Koninklijk besluit betreffende de identiteitskaarten)

Perustuslaki (Grondwet), erityisesti sen 10, 11, 22, 22 bis, 33, 37, 105, 108 ja 159 §

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä 30.7.2018 annettu laki (Wet betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, jäljempänä 30.7.2018 annettu laki), erityisesti sen 2, 4, 5, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 58, 59 ja 60 §

Kansallinen oikeuskäytäntö, johon on viitattu

Grondwettelijk hof (perustuslakituomioistuin), tuomio nro 2/2021, 14.1.2021

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, johon on viitattu

Tuomio 6.12.2005, C-461/03, Gaston Schul Douane-expediteur, EU:C:2005:742

Asia C-61/22, joka on parhaillaan vireillä unionin tuomioistuimessa

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Valituksessa, joka tehtiin 18.2.2020, vaaditaan riidanalaisen kuninkaan päätöksen kumoamista.
- 2 Asetuksessa 2019/1157 säädetään, että henkilökortteihin on sisällyttävä erittäin turvallinen tallennusväline, jonka on sisällettävä biometrisiä tietoja, jotka ovat kortin haltijan kasvokuva ja kaksi sormenjälkeä yhteentoimivassa digitaalisessa

Commented [-3]: Ks. 3 artiklan 5 kohta, joka suomeksi vähän erilainen kuin hollanniksi

muodossa. Jäsenvaltioiden on biometrinen tunnistamisen keräämisessä sovellettava komission täytäntöönpanopäätöksessä C(2018) 7767 vahvistettuja teknisiä eritelmiä (3 artiklan 5 kohta). Tallennusvälineellä on oltava riittävä kapasiteetti ja kyky varmistaa kontaktittomasti käytettävissä olevien tietojen eheys, aitous ja luottamuksellisuus. Jäsenvaltioiden on vaihdettava tietoja, jotka ovat tarpeen tallennusvälineen aitouden varmistamiseksi ja pääsyn saamiseksi 5 kohdassa tarkoitettuihin biometriin tietoihin sekä niiden todentamiseksi (3 artiklan 6 kohta). Komissio vahvistaa tekniset lisäeritelmit, jotta voidaan tarvittaessa varmistaa, että henkilökortit ja oleskeluasiakirjat ovat tulevien turvallisuutta koskevien vaatimusten mukaisia (14 artikla). Asetusta N:o 2019/1157 sovelletaan 2.8.2021 lähtien (16 artikla).

- 3 Edellä mainitulla 25.11.2018 annetulla lailla muutettiin 19.7.1991 annettua lakia. Tällöin muutettiin erityisesti 25.11.2018 annetun lain 27 §:llä 19.7.1991 annetun lain 6 §:ää. Kyseisen 6 §:n 2 momentin kolmatta kohtaa täydennettiin siten, että henkilökortissa ja ulkomaalaisen oleskelukortissa on oltava myös seuraavat sähköisesti luettavissa olevat henkilöä koskevat tiedot: digitaalinen kuva haltijan vasemman ja oikean käden etusormen sormenjäljestä, tai jos tämä ei vamma tai soveltumattomuuden vuoksi ole mahdollista, kummankin käden jonkin toisen sormen sormenjäljestä. Kuningas vahvistaa digitaalisen sormenjälkikuvan ottamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt. Mainitun 25.11.2018 annetun lain 27 §:n kumoamista on vaadittu viidessä Grondwettelijk Hofiin tehdyssä valituksessa, joista yksi on esillä olevan asian jälkimmäisen valittajan tekemä. Kyseiset valitukset hylättiin 14.1.2021 annetulla tuomiolla nro 2/2021.
- 4 Riidanalaisella kuninkaan päätöksellä panttiin täytäntöön asetus 2019/1157 ja 25.11.2018 annettu laki. Riidanalaisen kuninkaan päätöksen 4 §:llä muutettiin 25.3.2003 annetun kuninkaan päätöksen 3 §:ää. Kyseisen 3 §:n 1 momentissa säädetään, että henkilökortti sisältää kaksi elektronista sirua ja kaksiulotteisen viivakoodin. Uudessa 3 §:n 5 momentissa säädetään muun muassa, että sormenjäljet digitoidaan kunnallishallinnon aloitteesta erityisten lukulaitteiden avulla ja että tämä digitaalinen sormenjälkikuva toimitetaan kansallisen rekisteriviranomaisen välityksellä turvatulla tavalla henkilökortin valmistajalle sisällytettäväksi henkilökorttiin. Riidanalaisen kuninkaan päätöksen 5 §:ssä säädetään, että 25.3.2003 annettuun kuninkaan päätökseen lisätään 3/1 §, jossa säädetään seuraavaa: ”3/1 § Kun henkilökortin tai ulkomaalaisen oleskelukortin haltija kääntyy kunnallishallinnon puoleen ensin saadakseen 3 §:n 3 momentin mukaisen perusasiakirjan ja sen jälkeen noutaessaan kyseisen kortin, kunna virkamies tarkastaa ennen kortin luovuttamista, onko hänelle ilmoittautunut henkilö kortin haltija, muun muassa vertaamalla visuaalisesti hänen kasvojaan valokuvaan ja vertaamalla henkilön sormenjälkiä kortissa oleviin sormenjälkiin, jos ne on rekisteröity siihen. Jos kortin haltijan henkilöllisyydestä on epäilyksiä, korttia ei luovuteta, niin kauan kuin haltija henkilöllisyydestä ei ole varmuutta.”

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 5 Kahdessa valitusperusteessaan, jotka kohdistuvat riidanalaisen kuninkaan päätöksen 4 §:ään ja ensimmäisen valitusperusteen osalta kyseisen päätöksen 5 §:ään, valittajat väittävät, että niillä on loukattu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa, perusoikeuskirjan 7, 8 ja 52 artiklaa sekä lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 3, 8 ja 16 artiklaa sekä rikottu perustuslain 10, 11, 22, 22 bis, 33, 37, 105, 108 ja 159 §:ää, asetuksen 2016/679 1, 2, 3, 4, 5, 9, 25, 32, 35 ja 36 artiklaa, direktiivin 2016/680 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 27, 28 ja 29 artiklaa, 30.7.2018 annetun lain 2, 4, 5, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 58, 59 ja 60 §:ää sekä asetuksen 2018/1725 1, 3, 4, 5, 10 ja 42 artiklaa ja rikottu olennaisia muotomääräyksiä tai sellaisia muotomääräyksiä, joiden noudattamatta jättäminen aiheuttaa toimen pätemättömyyden, ”erityisesti koska riidanalaisella päätöksellä ei ole laissa vaadittua perustaa”.
- 6 Ensimmäisessä valitusperusteessaan valittajat arvostelevat lähinnä sitä, että riidanalainen kuninkaan päätös perustuu asetukseen 2019/1157 (ensimmäinen osa) ja 25.11.2018 annetun lain 6 §:ään (toinen osa), mutta että nämä eivät tarjoa hyväksyttävää ja lainmukaista perustaa riidanalaiselle päätökselle. Sekä asetuksella 2019/1157 että 25.11.2018 annetun lain 6 §:llä puututaan nimittäin suhteettomasti ”yksityisyyden suojaa koskevaan oikeuteen”. Myös toisessa valitusperusteessaan valittajat arvostelevat olennaisesti sitä, että riidanalainen kuninkaan päätös perustuu asetukseen 2019/1157, mutta että se ei tarjoa hyväksyttävää ja lainmukaista perustaa riidanalaiselle päätökselle. Tällä asetuksella loukataan valittajien mukaan yksityiselämän suojaa, koska siinä ei taata käsitelyjen sormenjälkiä koskevien tietojen eheyttä ja luottamuksellisuutta.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöjen perusteluista

- 7 Ensimmäisessä ja toisessa valitusperusteessa vedotaan asetuksen 2019/1157 pätemättömyyteen, minkä vuoksi riidanalaisella kuninkaan päätöksellä ei ole oikeudellista perustaa.
- 8 Koska Euroopan unionin tuomioistuin, toisin kuin kansallinen tuomioistuin, on lähtökohtaisesti toimivaltainen toteamaan unionin toimien mahdollisen pätemättömyyden, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää edellä muotoillun kysymyksen unionin tuomioistuimelle.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa valittajien ilmoittaneen, että unionin tuomioistuimelle on esitetty samankaltainen ennakkoratkaisukysymys unionin tuomioistuimessa parhaillaan vireillä olevassa asiassa C-61/22.